N^er 238. ROK 1836. PONIEDZIAŁEK 17 PAŹDZIERNIKA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli i świąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące p. 10. miesięczne złp. 4.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Łukasza Ewang.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Bratomił.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey	stopnie ciepła podług Reaumura	Psychrometr	Wiatr	Stan Atmosffery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.
	7	27" 8,''' 126	† 6°, 4	3,''' 15	Zaden	Pogoda z Chmurami	Mgła
15	12	8, 12?	† 15 8	4 , 28	Pn. Wschodn słaby	Pogoda	
	3	7, 9 1	† 17. 6	4 , 14?	„ „	„	
	9	7. 912	† 10, 6	3 . 59	Zaden	„	
	7	8, 166	† 5, 9	3 , 11	Pn. Wschodni słaby	Pogoda	Mgła
16	12	8, 154	† 14, 4	4 , 59	„ „	„	
	3	7, 798	† 17, 6	3 , 93	„ „	„	
	9	7, 999	† 11, 6	4 , 22	Zaden	„	

— *Z Wiednia.* —

Ambasador Porty Ottomańskiej, Feryk Ahmed Fethi basza, od sułtana w tym charakterze na c. k. dwór mianowany, miał zaszczyt d. 6 b. m. wręczyć N. Cesarzowi Jegomości na posłuchaniu prywatném, swoje listy wierzytelne, poczém do posłuchania u N. Cesa. Jejmości był przypuszczony.

— *Z Czech.* —

Prager Zeitung donosi z Pragi pod d. 3 b. m.: Król. czeskiego towarzystwo nauk obchodziło d. 14 września posiedzeniem publicznem rocznicę pamiątki (od czasu założenia swojego) 50letniej naukowéj swojéj działalności. N.C. i Król dawniej już towarzystwu temu zapewnić raczył Swoję najłaskawszą życzliwość a teraz chciał uroczystość tę Swoją obecnością uszczęśliwić, ale słabość przeszkodziła mu w tém. Jako zastępca N. Cesarza był obecnym JKW. dostojny brat naszego najukochańszego Monarchy, Arcy-xiąże Franciszek Karol: oprócz tego uroczystość ta przyozdobioną została obecnością Ich KWys. arcyxiążąt Jana i Ludwika, stryjów J. C. K. Mości; Albrechta i Karola, synów arcyksięcia Karola i arcyxiążąt austryackich Ferdynanda i Maxymilijana d'Este. Oprócz tych członków dostojnego arcyxiążęcego domu, znajdowali się także na tem posiedzeniu w znacznéj części obecni na koronacyi najwyżsi dygnitarze państwa, wielu znakomitych gości, i wielu wyższego rzędu przyjaciół i czcicieli nauk. Hrabia Franciszek Kollowrat Liebsztański, minister stanu i konferencyj Najjaś. Cesarza, zagaił jako prezes towarzystwa, posiedzenie wyborną mową o zamiarach tego stowarzyszenia się, potém sekretarz towarzystwa Dr. M. Kalina de Jäthenstein wystawił rys historyczny dotychczasowych działań towarzystwa, po którym czytali rozprawy: profesor F. X. M. Zippe o drogich kamieniach czeskich: tegoroczny dyrektor towarzystwa

F. Palacki o najdawniejszéj epoce sztuk pięknych w Czechach; bibliotekarz Wacław Hanka o czeskich monetach koronacyjnych, a profesor A. Pleischl o krystalizacyach przez ciepło słoneczne, któreto rozprawy pokazywaniem wyszczególniających się drogich kamieni w naturalnym i szlifowanym stanie, wielu dobrze utrzymanych obrazów ze 14go stulecia, zupełnego zbioru czeskich monet koronacyjnych i wielu pięknie krystalizowanych chemicznych produktów wyjaśnionemi zostały. Królewskie towarzystwo nauk liczy dzień ten pomiędzy najszczęśliwsze swojego istnienia, w nim bowiem otrzymało publiczny dowód znanej powszechnie miłości najjaśniejszego domu cesarskiego do nauki i najłaskawszéj opieki, tudzież zachęcenia ze strony szczęśliwie panującego nam Monarchy, o czém członkowie towarzystwa ciągle z rozrzewnieniem wdzięczności przypominać sobie będą. G. L.

— *Z Krainy.* —

Lublana. — Sejm postulatowy, w skutek najwyższéj uchwały dla xięztwa Kraińskiego na d. 19 września postanowiony, odbył się w Lublanie według dawnego obyczaju.

G. L.

— *Prussy.* —

Głoszą w Berlinie, że zebrani niedawno w Frankforcie, członkowie rodziny Rotszyldów, naradzali się nad bardzo ważnemi przedmiotami. A najprzód chciano kilku z młodszych członków tego banku, pomieścić w niektórych drugiego rzędu miastach Europy, jak np. w Berlinie, Warszawie i Petersburgu, gdzie dotąd nie masz tak zwanych domow zleceń czyli komandyt. (W Berlinie jest tymczasowa.) Niemniéj ważnym a może nawet ważniejszym planem, była myśl, podobno nieboszczyka Nathana Rotszylda, ażeby ogromne swe kapitały nie na same tylko publiczne wykładać papiery, ale obrócić je na przemysłowe przedsiębierstwa, jak np. na zaprowadzenie dobrze skombinowanego systematu kolej żelaznych w Niemczech, Francyi i wyższych Włoszech. Jeżeli te plany, tym razem z powodu śmierci Nathana Rotszylda, w zawieszeniu pozostały, nie trzeba bynajmniéj uważać je za nieprzyszłe do skutku lub zaniechane. I owszem, są one dowodem przenikliwości w sprawach finansowych tego domu handlowego; nie można bowiem wątpić, iżby upowszechnienie się kolej żelaznych, przez odebranie z kursu znacznych kapitałów, nie sprowadziło stanowczéj zmiany w papierach publicznych. G.L.

— *Z Londynu 1 Października.* —

Pani Graham umieściła w gazetach opis swojego przypadku z balonem. Nie masz w nim żadnych takich szczegółów któreby znane nie był, potwierdza tylko, że xiąże brunświcki przez zaprędkie wystąpienie z balonu, stał się przyczyną nieszczęścia. Utrzymuje przytém pani Graham, że wysokość z któréj spadła, wynosi więcéj jak 300 jardów czyli blizko 1000 stóp. — Trzecia żegluga napowietrzna 6 osób w wielkim balonie, odbyła się bez żadnego wypadku.

Gazety tutejsze uważają za rzecz godną uwagi, iż w wielu miasteczkach, które w skutku bilu reformy utraciły prawo wyborów, zamożność i czynność mieszkańców, znacznie się powiększyły.

Donoszą z Kalkuty (w kwietniu) że wybuchły zaburzenia w Ballywala kraju Dszyhed, który przez śmierć randszy, przypada teraz na własność kompanii wschodnio indyjskiéj. Wysłano tam natychmiast pod rozkazami pułkownika Faithful, dwa pułki piechoty, kompanię artyleryi i dwa szwadrony jazdy. Zaburzenia w Arracan nie ustawały. Z powstańcami połączywszy się mieszkańcy gór Symso, uderzyli na miasto Arracan w którém legło lub jest ranionych niemało mieszkańców, i spaliło się jakie sto domów. Na przytłumienie tych zaburzeń będzie musiał być użyty cały pułk piechoty.

— *Paryż 30 Września.* —

Donoszą z Tulonu pod dniem 24 b. m. »Zdaje się że ministeryum nasze czyni demonstracye dla dania opieki przeciwko rewolucyi. Wydano już rozkazy do przygotowania pewnéj liczby okrętów, między któremi: *Trident*,

Jena, *Montebello*, *Santi Petri*, *Marseille*, *Galatée* i szalupa *Diligente*. Polecono im aby przysposobiły się w żywność i zapasy na miesięcy 6 i były w pogotowiu do wypłynięcia za najpierwszym znakiem. Admirał Hugon, będzie mieć dowództwo nad flotą przeznaczoną do brzegów hiszpańskich.«

G. C. W.

— *Dnia* 1 *Października*. —

Hrabina Lipano (wdowa po królu Muracie), jest słaba od dni kilku. Rodzina królewska poséła codziennie dowiadywać się o stanie jéj zdrowia.

— *Dnia* 2 *Października*. —

Od granic Hiszpanii donoszą, że jenerał Oraa, odłączył od wojska północnego dość znaczną dywizyę, dla wzmocnienia nią wojska środkowego. Villareal korzystając z téj okoliczności, oddzielił także z swojéj strony dwa korpusy pod dowództwem jenerałów Garcia i Sanz, przeznaczone do wspierania Gomeza, w operacyach jego przeciw Madrytowi. — Tym sposobem i przez wysłanie jeszcze kilku innych korpusów do prowincyi centralnych, wojsko karlistów znacznie osłabione zostało. Być może, iż korzystając z téj chwili, uderzą silnie krystyniści na karlistów. Jenerał Lebeau i bataliony wojska posiłkowego, zaczęły już działać napowrót zaczepnie. G.C.W.

— *Dnia* 4 *Października*. —

Według najnowszych tu nadeszłych wiadomości ze Szwajcaryi, Kanton prezydujący miał także polecić swojemu dyplomatycznemu ajentowi w Paryżu, ażeby wszelkie stosónki z rządem francuzkim zerwał i stosowną notą ministerium o tém zawiadomił.

Flota pod naczelnictwém admirała Hugon została zaopatrzoną w żywność na sześć miesięcy i ma w tych dniach wypłynąć z portu tulońskiego, jak się zdaje, ku brzegom hiszpańskim.

Memorial Bordelais pisze: »Na wiadomość o porażce Gomeza pod Villarabledo, jenerał Villareal spiesznie wyruszył z dywizyą karlistów ku dolinie Mena i przeszedł Ebro; to poruszenie wprawiło w czynność całą linię Nawarry i Alawy; trzeba się więc ważnych spodziewać wypadków.«

Z Bajonny donoszą: »Jenerał Rodil na czele 4000 piechoty i 300 konnicy wkroczył do prowincyi Walencyi. W pobliżkości wsi Liria spodkał uciekającego Gomeza i pobił go powtórnie. Karlistów strata jest znaczną, między licznemi jeńcami mają się także znajdować brat jenerała Quilez i brat Gomeza.

G. P. S.

— *Z Madrytu* 21 *Września*. —

Gazeta dworska ogłosiła dnia 17 b. m. mianowanie jenerała Baldemero Espartero, naczelnym wodzem wojska północnego, wicekrólem Nawarry i jeneralnym kapitanem Biskai.

Wczorajszego dnia umieściła Gazeta trzy finansowe postanowienia. Przez pierwsze zmniejszono pensye urzędnikom cywilnym o 3 do 25 proct. w stosónku wysokości tychże. Drugie stanowi, że bony skarbowe wydane na antycypacyą 200 milionów, będą nietylko w bieżących, ale i w zaległych przyjmowane podatkach. Trzecie dotycze wydawania bonów do wysokości 25,500,000 realów, któreto bony z d. 25 września, w obieg puszczone będą.

— *Dnia* 24 *Września*. —

Słychać że postanowiono na radzie ministrów, oddzielić od wojska północnego i posłać do Arragonii i Walencyi, 8 lub 10 tysięcy ludzi. Tym korpusem ma Rodyl dowodzić.

Rząd chwyta się surowych środków przeciwko wszystkim będącym w porozumieniu o sprzyjanie karlizmowi; jakie 5 lub 6 tysięcy tak zwanych rojalistów, między którémi bardzo wiele byłych ochotników królewskich, dostało rozkaz oddalenia się ze stolicy.

Królowa rejentka nadała miastu Requena z powodu walecznéj jego obrony przeciwko Gomezowi, tytuł *wielce szlachetnego miasta*, z pozwoleniem mienia własnego herbu, stosownego do téj okoliczności.

Donoszą z Granady po d. 20 b. m., o zaburzeniu w tem mieście przeciwko jenerało-

wi Quiroga. Artylerzyści gwardyi narodowéj wydawali okrzyk: *Muera Quiroga!* ale 50 karabinierów przywróciło spokojność. Jen. Quiroga wyznaczył natychmiast sąd wojenny na burzycieli.

— *Z Lisbony* 23 *Września.* —

Ministerium, któremu jeszcze brakuje ministra spraw zagranicznych, usiłuje zaprowadzić system oszczędności. Znosi wszystkie urzędy które nie są koniecznie potrzebne. Postanowienie wydane dnia 19 b. m. tworzy junty parafialne do rozpoznania płacy duchowieństwa i jéj zmniejszenia, przez co skarb spodziewa się zyskać 100,000 funt. szt. rocznie. Zmniejszenie pensyj urzędników, ma wynosić 250,000 funt. szt.

— *Nowy-Jork* 3 *Września.* —

Według doniesień z Mexyku, przyszło nareszcie dnia 13 lipca pod Ethla, do bitwy między wojskiem rządowém a federalistami. Woiskiem rządowym, którego było 900 ludzi, dowodził jenerał Canalizo, federalistami zgromadzonemi w liczbie 600, jenerał Alavado, który będąc pobity, dostał się w jeństwo nieprzyjaciela i z trzema oficerami swemi, zaraz nazajutrz został rozstrzelany. Jednakże mimo tego zwycięztwa, obawia się rząd ponowienia zaburzeń. Co do wyprawy przeciwko Texas, nic jeszcze nie przedsiewzięto a to dla braku pieniędzy. Kongres był jeszcze zgromadzony i nieprzestawał się naradzać. Santana i Almonte, byli jeszcze jako jeńcy w Columbia; nie masz nic pewnego względem ich losu, nie spodziewano się atoli aby ich życie było w niebezpieczeństwie.

G.C.W.

ROZMAITOSCI.

Pewien szkocki kapitan Dawidson będąc zadłużonym nadzwyczajnie, zasekurował życie swoje dla bezpieczeństwa wierzycieli za 18, 000 funt; szterl. i jak wieść głosi, utopił się w dwa lata potém, kąpiąc się w rzece. Suknie jego znaleziono na brzegu, złożono inne jeszcze świadectwa, tak, że summa wyliczona została. Teraz zaś ów mniemany topielec zjawił się w okolicy Edynburga; śledzą go wszędzie, i, jak się spodziewać, można rozpocząć z nim proces, zapewne jedyny w swoim rodzaju.

Ogrody w głębiach morza. — Płynąc pomiędzy mnóstwem drobnych wysp w Indyach zachodnich, zdaje sie, jakobyto była ogromna łąka, poprzerzynana najpiękniejszemi strumykami i uwieńczona krzewy. Ale nie dosyć, że nad wodą najcudowniejsze rosną ogrody, około płynącego, gdy się zwróci w głąb morza, ujrzy tam nierównie ciekawsze ogrody. »W bliskości brzegów tego archipelagu (powiada pewien naoczny świadek), znajdują się podwodne sady. Woda tam jest przy głębokości stóp 60, aż do dna najczystszą. Łódź płynie po kryształowéj równinie, na któréj zdaje się być jak w powietrzu zawieszoną. Kto nie nawykły do tego widoku, ten zrazu doświadcza zawrotu głowy. Na najczystszym piasku widać tysiączne rodzaje pijawek morskich, ślimaków, raków i ryb, tak przecudownych kolorów, że w Europie nie mają nawet wyobrażenia o nich. Najświetniejsze purpury, najczystszy błękit, zieloność szmaragdowa, blask złota, sprawują dziwną grę kolorów. Płynący buja nad szczytami lasów z morskich roślin; są tam georginie, karole aleyony i tysiączne gąbkowe krzewy, które nie mniéj oko swoją rozmajtością czarują, a kołysane falami taki przedstawiają widok, jak najpiękniejszy ogród na ziemi, gdy po nim lekki chłodek przeciąga. Oko doznaje złudzenia w ocenieniu głębokości; zdaje się, iżby ręką można uszczknąć gałązkę którego z tych krzewów, które zaledwie 10stopniowe wiosło dosięgnąć jest w stanie.

Tyranija zdobywców — Po opanowaniu Anglii przez Duńczyków, każdy anglik, który spodkał Duńczyka, powinien był zatrzymać się, ukłęknąć i w tém położeniu tak długo zostawać, pokąd tyrana z oczu niestracił.

R.L.

Doniesienie.